

(<http://www.kulturprojekt.hu/>)

- [Figyelmedbe ajánljuk \(http://www.kulturprojekt.hu/category/figyelmedbe-ajanljuk/\)](http://www.kulturprojekt.hu/category/figyelmedbe-ajanljuk/)
- [Színház \(http://www.kulturprojekt.hu/category/szinhaz/\)](http://www.kulturprojekt.hu/category/szinhaz/)
- [Film/Sorozat \(http://www.kulturprojekt.hu/category/filmsorozat/\)](http://www.kulturprojekt.hu/category/filmsorozat/)
- [Interjúk \(http://www.kulturprojekt.hu/category/interjuk/\)](http://www.kulturprojekt.hu/category/interjuk/)
- [Zene \(http://www.kulturprojekt.hu/category/zene/\)](http://www.kulturprojekt.hu/category/zene/)
- [Könyvajánlók \(http://www.kulturprojekt.hu/category/konyvajanlok/\)](http://www.kulturprojekt.hu/category/konyvajanlok/)

A VÍZIMADARAK NÉPE

LENNART MERI FILMES VÁNDORÚTJAI 1969-1988

FOTÓKIÁLLÍTÁS, AMELY LENNART MERI,
VOLT ÉSZT KÖZTÁRSASÁGI ELNÖK A FINNUGOR NÉPEKNÉL FOLYTATOTT EXPEDÍCIÓIT
ÉS A FINNUGOR NÉPEK VÁLTOZATOS KULTÚRÁJÁT MUTATJA BE.

MEGNYITÓ: 2014. FEBRUÁR 10. 15:00 HELYSZÍN: SZTE KLEBELSBERG KÖNYVTÁR. SZEGED, ADY TÉR 10.

A Magyarországi Észt Intézet, a Fenno-Ugria Egyesület és az Európai Lennart Meri Alapítvány kiállítása,
amit az SZTE Finnugor Nyelvtudományi Tanszéknek köszönhetően mutathatunk be.

 Eesti Instituut

FEB

11

2014

A vízimadarak népe alatt tekereg az út... online is

👤 [admin \(http://www.kulturprojekt.hu/author/admin/\)](http://www.kulturprojekt.hu/author/admin/) 📌 [Figyelmedbe ajánljuk \(http://www.kulturprojekt.hu/category/figyelmedbe-ajanljuk/\)](http://www.kulturprojekt.hu/category/figyelmedbe-ajanljuk/)

A szegedi József Attila Tudományos és Információs Központban február 10-én nyílt meg két finnugrisztikai tárgyú kiállítás is. Az egyik Lennart Meri, népszerű volt észt köztársasági elnök, egykori filmrendező uráli népek körében folytatott expedícióit tárja elénk *A vízimadarak népe. Lennart Meri filmes vándorútjai 1969–1988* címmel. A másik kiállítás a Szegedi Tudományegyetem Finnugor Nyelvtudományi Tanszék oktatói által terepmunkáik, kutatóútjaik során összegyűjtött tárgyakat, emlékeket mutatja be, ez a tárlat a „*Tekereg az út, kanyarog az út*” nevet viseli.

A kettős megnyitó után a rokon népek mai életéről Horváth Csilla, az MTA Nyelvtudományi Intézetének fiatal kutatója, a Szegedi Tudományegyetem tudományos segédmunkatársa tartott előadást, *Rokon népek szárazon, vízen és online* címmel. Előadása után a kutatót természetesen mi is a rokon népekről, elsősorban az Oroszországban élő kis finnugor népekről kérdeztük.

Mitől rokonok a rokon népek?

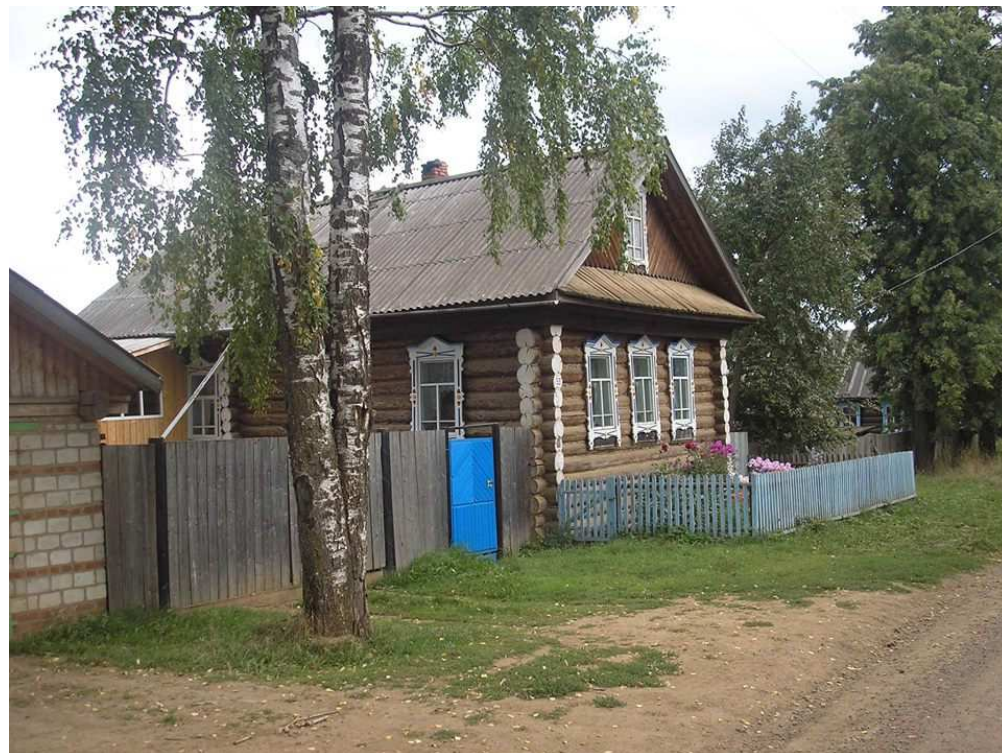
A 'rokon nép' kifejezés használata több évtizedes múltra tekint már vissza az uráli népek körében, a „Rokon népek napja” Észtországban például hosszú ideje nemzeti ünnep, 2013 óta Magyarországon is emléknap. Ugyan az ünnepek nevében, a közbeszédben is finnugor népekről, finnugor rokonokról beszélünk, a rokon népek sorába hagyományosan a szamojéd népeket is, vagyis az összes uráli népet beleértjük. Az uráli nyelveket beszélő népeket rokon népeknek tekintjük egyrészt az általuk beszélt nyelvek rokonsága miatt, ez azonban valószínűleg nem lenne elégséges indok a rokonság ünneplésére, hiszen például a norvég és a perzsa nyelv is egy nyelvcsaládba tartozik, mégsem ünneplik az indoeurópai rokon népek napját. A nyelvek rokonsága mellett az együvé tartozás érzése is szerepet játszott a kifejezés elterjedésében, hiszen az ún. nagyobb (finn, magyar, észt) népek és a kisebb uráli népek között régóta áll fenn kulturális kapcsolat. Nagyban a ma államalkotó nemzetek kutatóinak köszönhető, hogy a kisebb uráli népek nyelvéről, kultúrájáról a XX. századot megelőző időkből is vannak információink.

Az előadásodban mely népekről beszéltél leghangsúlyosabban?

A magyar, finn, észt nyelvről az előadásban kevesebb szó esett, az ő nyelvükkel, kultúrájukat ismertnek tekintem, részben mert az átlagos látogatónak tényszerűen több információja van ezekről a népekről, részben pedig mivel velük kapcsolatban könnyebb kutatásokat végezni, adott esetben a Google-ben is rákereshetek az őket érdeklő kérdésre. Az előadásomban ezért elsősorban az Oroszországban élő kisebb finnugor népekről beszéltem, a mondanivalóm illusztrálására pedig főleg udmurt és manysi példákat hoztam. Ennek az egyik legfontosabb oka, hogy ezeken a területeken végeztem kutatómunkámat is, így személyes tapasztalatom, saját képanyagom is elsősorban velük kapcsolatban van.

Hol élnek ők?

Az uráli nyelvcsalád kis nyelveit elsősorban Oroszország területén beszélik, földrajzilag azonban megtalálhatók a Tromsøtól Uszty-Avamig elterülő hatalmas területen. Ezen belül is különösen jelentős központ a Volga-vidék és Nyugat-Szibéria, előbbi tájon élnek például az udmurtok, utóbbi vidéken a mansik is.

(<http://www.kulturprojekt.hu/wp-content/uploads/2014/02/fi-ug-falu.jpg>)

Mitől speciális a kis uráli nyelvek helyzete?

Az udmurtiai Junda faluban tekereg az út. Fotó:Horváth Csilla

A kis uráli nyelvek mindegyike kisebbségi, különböző mértékben veszélyeztetett, az esetek többségében őshonos nyelv, vagyis ebből a szempontból nem nagyon különleges, hiszen a nyelvi veszélyeztetettség a föld nyelveinek többségére jellemző. A kis uráli nyelvek fontossága tudományos szempontból az aludokumentáltságuk, nemzetközi szakirodalomban való viszonylagos ismeretlenségükből fakad, illetve – ha érzelmi szempontokat is figyelembe veszünk – szerepet játszhat benne a nyelvrokonság, vagy a személyes felelősségérzet is.

Hogyan tudják kifejezni a kis uráli népek az identitásukat?

A kis uráli népek képviselőinek identitása sok (és egyre több) dologban megnyilvánul. Nyelvészek számára elsősorban a nyelvhasználat vizsgálata érdekes. Nagyon lényeges, a kisebbségi nyelven ki kivel, hol, milyen feltételek teljesülése mellett, miről tud beszélgetni. A kisebbségi nyelv családon belüli használata például viszonylag általánosnak mondható, de már az utcán, piacon a nyelvválasztás nem szükségszerűen ilyen egyértelmű. Például ha két udmurt a buszmegállóban udmurtul beszélget, de hallótávolságon belül kerül egy harmadik, ismeretlen fél is, akkor valószínűleg a két udmurt is oroszra fog váltani, elkerülendő például, hogy a harmadik ember azt higgye, éppen őt beszélik ki. Szintén fontos kérdés, milyen témáról lehet kisebbségi nyelven beszélgetni. A modern, városi élet, vagy például a technikai újdonságok, egyes szakmák szaknyelve nem elérhető a kis uráli nyelveken, azonban tudósok, újságírók, nyelvi aktivisták dolgoznak azon, hogy ezeknek a témáknak is kialakítsák a szókincsét.

Maguk a kis uráli népek képviselői azonban a nyelvet csak a kultúra egyik szegmensének, nem is feltétlenül a legfontosabb szegmenségnek tekintik, a kisebbségi identitásukat pedig nem kizárólag a nyelven keresztül fejezik ki. Nagyon fontos módja lehet az identitásképzésnek például az öltözködés (modern ruhadarabokon régi népi motívumok használata, esetleg hagyományos ékszerek viselése),

vagy a szórakozás, zenehallgatás (gondolok itt az ún. etnodiszókra, vagy a már kis uráli nyelveken is megjelenő könnyűzenére).

Mi jelenti a legnagyobb nehézséget a kis uráli népek számára?

Nehéz lenne megmondani, hogy a sok szóba jöhető nehézség közül melyik a legjelentősebb. Egész a közelmúltig komoly problémát jelentett a többségi társadalom részéről érezhető közömbösség vagy sztereotípiákból táplálkozó kisebb-nagyobb ellenszenv. Ma már ez a helyzet is változni látszik, egyre több alkalommal fordul elő, hogy az oroszok és más nemzetiségűek is érdeklődni kezdenek az – adott esetben a terület nevét is adó – uráli nép kultúrája iránt.

Ma már nagyobb problémát jelent például az, hogy megfelelő anyagi források hiánya miatt késhet vagy elmaradhat kisebbségi kezdeményezések megvalósítása. A kis uráli népek képviselői jellemzően nem foglalnak el hangsúlyos pozíciót a területi vagy állami gazdasági életben, ezért a különböző projektek jellemzően pályázati pénzekből, vagy finn, ritkábban magyar támogatással valósulnak meg. Szintén nehézséget jelent, hogy a kulturális élet legaktívabb szereplői az oroszok kívül ritkán olvasnak más nyelveken, így a más, hasonló helyzetben élő kisebbségi nyelveket bemutató szakirodalommal sem tudnak megismerkedni.

Te hányszor végeztél uráli népek között terepmunkát?

Kétszer jártam Udmurtiában tanulmányúton, udmurt nyári egyetemen vettem részt, ezen kívül öt alkalommal végeztem terepmunkát Nyugat-Szibériában.

(<http://www.kulturprojekt.hu/wp-content/uploads/2014/02/oktatas.jpg>)

Új és régi. Kisiskolás gyerekek számítógépes oktatási anyagok segítségével tanulják a manyisi nyelvet. Fotó:Horváth Csilla

Kutatómunkád során nagy figyelemmel kíséred az ún. web 2.0-es eszközök használatát. Szerinted milyen hatással lehet ezek a felületek a kis uráli népek nyelveire?

A web2.0-es felületek nagyon fontos színterei a nyelvhasználatnak. Az internetes nyelvhasználatnak szabályai

megfigyeléseim szerint különböznek a nyelv offline életében megfigyelhető mintáktól. A nyelv online használatában olyanok is részt vesznek, akik a valódi életben sosem teszik. Becsléseim szerint a folyamat következő szakasza az lesz, amikor az online nyelvhasználati szokások befolyásolni, változtatni fogják a nyelv mindennapi, offline használatát is. Nagyon érdekes lesz megfigyelni, milyen körülmények között, milyen mértékben fog ez megtörténni.

Visszatérve a beszélgetés apropójához: szerinted mi lehet a jelentősége a most megnyitott kettős kiállításnak?

A Lennart Meri kiállítás nemcsak a kis uráli népek tradicionális életét bemutató felvételekből áll, hanem azt is megmutatja, milyen módon vett részt a felvételeket készítő kutatócsoport ezekben ezekben a népeknek a mindennapjaiban. A Finnugor Nyelvtudományi Tanszékének oktatói által összegyűjtött kiállítási tárgyak pedig a kutatók személyes emlékeinek, a kis uráli népek tárgyi világának szubjektív áttekintése, amelyek azonban olyan muzeális értékű, másutt fel nem lelhető ritkaságokat is magukba foglalnak, mint például a rénszarvasfogakból összeállított nganaszan gyermekjáték.

Erdei Gabriella Eszter

Tetszik

28

◀ [Lars von Trier: A nimfomániás \(http://www.kulturprojekt.hu/lars-von-trier-a-nimfomanias/\)](http://www.kulturprojekt.hu/lars-von-trier-a-nimfomanias/)
[Darubalett](http://www.kulturprojekt.hu/darubalett/) ▶ (http://www.kulturprojekt.hu/darubalett/)

Kultúrpr...
528 kedvelés

Tetszik az oldal

Az ismerőseid közül te lehetsz az első, akinek ez tetszik.

Tartalom

> [Címlap \(http://www.kulturprojekt.hu/\)](http://www.kulturprojekt.hu/)

> [Figyelmedbe ajánljuk \(http://www.kulturprojekt.hu/category/figyelmedbe-ajanljuk/\)](http://www.kulturprojekt.hu/category/figyelmedbe-ajanljuk/)

> Könyvajánlók (<http://www.kulturprojekt.hu/category/konyvajanlok/>)

> Interjúk (<http://www.kulturprojekt.hu/category/interjuk/>)

> Film/Sorozat (<http://www.kulturprojekt.hu/category/filmsorozat/>)

> Színház (<http://www.kulturprojekt.hu/category/szinhaz/>)

> Zene (<http://www.kulturprojekt.hu/category/zene/>)

> Impresszum (<http://www.kulturprojekt.hu/impresszum/>)

Médiafigyelő partnerünk

(<http://www.imedia.hu/>)

Kommunikációs partnerünk

<http://www.justcreative.hu>

© 2015 Kultúrprojekt Online Magazin (<http://www.kulturprojekt.hu/>) [Címlap](#) *Xin Magazine Theme* (<http://www.xinthemes.com/>)
(<http://www.kulturprojekt.hu/>) | [Figyelmedbe ajánljuk](http://www.kulturprojekt.hu/category/figyelmedbe-ajanljuk/) (<http://www.kulturprojekt.hu/category/figyelmedbe-ajanljuk/>) |
[Könyvajánlók](http://www.kulturprojekt.hu/category/konyvajanlok/) (<http://www.kulturprojekt.hu/category/konyvajanlok/>) | [Interjúk](http://www.kulturprojekt.hu/category/interjuk/) (<http://www.kulturprojekt.hu/category/interjuk/>) |
[Film/Sorozat](http://www.kulturprojekt.hu/category/filmsorozat/) (<http://www.kulturprojekt.hu/category/filmsorozat/>) | [Színház](http://www.kulturprojekt.hu/category/szinhaz/) (<http://www.kulturprojekt.hu/category/szinhaz/>) |
[Zene](http://www.kulturprojekt.hu/category/zene/) (<http://www.kulturprojekt.hu/category/zene/>) | [Impresszum](http://www.kulturprojekt.hu/impresszum/) (<http://www.kulturprojekt.hu/impresszum/>)